

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua, веб-сайт: www.nerc.gov.ua

**Савранська селищна рада
Одеської області**

*вул. Горького, 1, смт. Саврань,
Одеська обл., 66200*

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), розглянула звернення депутатів Савранської селищної ради VIII скликання до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо неприпустимості зростання цін на постачання та розподіл електричної енергії та інших комунальних послуг від 01.02.2021 № 0217/157, та в межах компетенції повідомляє.

Щодо цін (тарифів) на електроенергію для населення

У зв'язку з численними зверненнями споживачів електричної енергії, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, територіальних громад, організацій, що представляють інтереси споживачів, громадських організацій, засобів масової інформації та інших заінтересованих осіб щодо поточної ситуації з ціноутворенням на роздрібному ринку електричної енергії та інших пов'язаних проблемних питань у галузі електроенергетики, які надходять до НКРЕКП, Офісу Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, з метою актуалізації та систематизування інформації із зазначених питань та полегшення доступу до неї, НКРЕКП 18.02.2021 опубліковано на власному офіційному вебсайті докладну інформацію стосовно цін (тарифів) на електричну енергію та соціальної підтримки побутових споживачів.

Таким чином, з детальним роз'ясненням стосовно порушених у вашому зверненні питань щодо цін (тарифів) на електричну енергію можна ознайомитися на офіційному вебсайті НКРЕКП за адресою («Головна сторінка» / «Важливе для споживача» / «Інформація щодо цін (тарифів) на електричну енергію та соціальної підтримки побутових споживачів» або за адресою <https://www.nerc.gov.ua/?news=11261>).

Щодо ціни на природний газ

Положеннями статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон України) з 01.10.2015 НКРЕКП не має повноважень щодо забезпечення

проведення цінової політики на ринку природного газу (в частині встановлення цін на природний газ).

Крім того, відповідно до статті 3 Закону України ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема, забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені, вільного вибору постачальника природного газу.

Закон України передбачає, з одного боку, державне регулювання монопольних ринків (транспортування, розподіл, зберігання природного газу), з іншого – розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку природного газу. Тобто, на оптовому і роздрібному ринках природного газу має діяти принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України), що передбачено частиною другою статті 12 Закону України.

Так, згідно з положеннями частини другої статті 12 Закону України постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

Згідно з абзацом першим частини першої статті 11 Закону України, з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

З 01.11.2018 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867, якою затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (далі – Положення № 867).

Положенням № 867 (із змінами) покладалась спеціальні обов'язки, зокрема, до 01.08.2020 на постачальників природного газу, які придбали природний газ у НАК «Нафтогаз України» відповідно до цього Положення, – постачати такий природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек» і звітувати про його використання на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням.

При цьому, до 01.08.2020 роздрібна ціна на природний газ, за якою постачальники природного газу на яких було покладено спеціальні обов'язки, здійснювали постачання природного газу вищезазначеним споживачам, у тому числі побутовим споживачам, визначалась відповідно до Положення № 867 (із змінами).

Звертаємо увагу на те, що з 01.08.2020 роздрібна ціна на природний газ, зокрема для побутових споживачів, не визначається на підставі Положення № 867, а вільно встановлюється між постачальником та споживачем, тобто є договірною.

Разом з тим повідомляємо, що відповідно до пункту 41¹ постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2021 № 25 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України») встановлено з 01.02.2021 на період дії карантину, але не довше ніж до 31.03.2021, граничну ціну на природний газ за договорами постачання між побутовими споживачами та постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», на рівні 6 гривень 99 копійок за 1 куб. метр (з урахуванням податку на додану вартість та плати за транспортування магістральними газопроводами до внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи).

При цьому зазначаємо, що відповідно до Закону України, питання щодо ціноутворення на природний газ, зокрема, для побутових споживачів, не належить до компетенції НКРЕКП.

Щодо оплати за послуги розподілу природного газу

Відповідно до положень статті 4 Закону тарифи на послуги розподілу природного газу повинні бути встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу.

Положеннями статті 37 Закону України «Про ринок природного газу» встановлено, що Оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

Згідно з положеннями розділу II Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494, до складу газорозподільної системи (далі – ГРМ) входять споруди і пристрої на газопроводах від місця надходження природного газу в ГРМ до пунктів призначення (об'єктів споживачів або суміжних Операторів ГРМ), зокрема ГРМ включають:

- газопроводи, зокрема підземні та/або надземні, високого, середнього та низького тиску;

- обладнання для зниження тиску і підтримання його на заданому рівні, зокрема ГРП та ШРП;

- установки електрохімічного захисту від корозії;

- лінії технологічного зв'язку, споруди, обладнання автоматизованих систем контролю та управління технологічними процесами і установок електрохімічного захисту;

- переходи через природні і штучні перешкоди (автомобільні дороги, залізниці, канали тощо);

- будівлі та споруди для забезпечення експлуатації та оперативного обслуговування ГРМ;

споруди газорозподільних мереж, зокрема колодязі, запірні арматура, компенсатори, конденсатозбірники, контрольні трубки, контрольно-вимірювальні пункти, футляри, розпізнавальні і сигнальні знаки тощо.

При цьому єдине джерело покриття витрат Операторів ГРМ як суб'єктів природної монополії, що необхідні для провадження діяльності з розподілу природного газу, – тариф на послуги розподілу природного газу.

Витрати, які включаються до структури тарифу на послуги розподілу природного газу, визначаються з урахуванням державних і галузевих нормативів використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, норм амортизації, ставок податків, зборів, обов'язкових платежів, прогнозних індексів цін виробників промислової продукції і споживчих цін у планованому періоді.

Аналіз основних макропоказників економічного і соціального розвитку України свідчить про суттєве зростання вартості палива, електроенергії, сировини, основних і допоміжних матеріалів, запасних частин, купованих комплектувальних виробів, напівфабрикатів та інших матеріальних ресурсів, необхідних для забезпечення основного технологічного процесу, які можуть бути безпосередньо віднесені до послуг розподілу природного газу.

Окремою проблемою Оператора ГРМ є велика плинність кадрів. Збереження висококваліфікованого персоналу є запорукою безаварійної експлуатації газорозподільних систем. Так, тарифами на послуги розподілу природного газу передбачено приведення середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника Оператора ГРМ до рівня середньої заробітної плати в розрахунку на одного штатного працівника, зайнятого у промисловості на території діяльності газорозподільного підприємства або зайнятого у промисловості України, з урахуванням прогнозних індексу споживчих цін та індексу зростання номінальної середньомісячної заробітної плати працівників, скоригованого на індекс споживчих цін (індекс зростання реальної середньомісячної заробітної плати), відповідно до прогнозу економічного і соціального розвитку України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671.

Таким чином, формування тарифу на послуги розподілу природного газу відповідного Оператора ГРМ здійснюється виходячи з економічно обґрунтованих витрат суб'єкта господарювання та напряму залежить від рівня його витрат на обслуговування газорозподільних мереж та їх складових, а також обсягу робіт, що виконуються для їх обслуговування незалежно від витрат суміжного газорозподільного підприємства.

Тарифи на послуги розподілу природного газу повинні забезпечувати газорозподільні підприємства коштами, необхідними для роботи газорозподільних систем, експлуатації газового обладнання, підтримки цілодобової роботи аварійних служб для запобігання можливим витокам природного газу та недопущення аварійних ситуацій.

При цьому повідомляємо, що згідно з вимогами чинного законодавства у грудні 2020 року НКРЕКП встановлено економічно обґрунтовані тарифи на послуги розподілу природного газу для Операторів газорозподільних систем.

Разом з цим, враховуючи соціальне напруження у суспільстві, чисельні звернення громадян України, та з метою додаткового захисту споживачів

рішення про перегляд тарифів на послуги розподілу природного газу для низки газорозподільних підприємств.

Щодо тарифів на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води

Відповідно до положень законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», «Про теплопостачання» НКРЕКП, згідно з покладеними на неї завданнями, зокрема, встановлює тарифи на теплову енергію, тарифи на комунальні послуги суб'єктам природних монополій та суб'єктам господарювання на суміжних ринках, ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП, та змінює їх за результатами перевірки або моніторингу, контролює додержання ліцензіатами законодавства у відповідній сфері регулювання і ліцензійних умов провадження господарської діяльності, вживає заходів до запобігання порушенням ліцензійних умов та надає роз'яснення з питань застосування нормативно-правових актів НКРЕКП.

На сьогодні, з урахуванням положень Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 308, у смт. Саврань Одеської області ліцензіати НКРЕКП у сфері виробництва (крім виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях та когенераційних установках), транспортування та постачання теплової енергії відсутні.

Водночас, Положенням про Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 197, визначено, що Мінрегіон є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що регулює діяльність у сфері житловокомунального господарства та відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, подає до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо порядків формування тарифів на комунальні послуги, що встановлюються органами місцевого самоврядування.

З огляду на викладене, питання регулювання діяльності підприємств, що здійснюють господарську діяльність у сфері теплопостачання та надання відповідних комунальних послуг, а також встановлення тарифів кінцевим споживачам у смт. Саврань Одеської області відноситься до компетенції відповідного органу місцевого самоврядування. Водночас питання вдосконалення методології тарифоутворення для підприємств сфери теплопостачання, державне регулювання діяльності яких здійснюється органами місцевого самоврядування відноситься до повноважень Мінрегіону.

Щодо централізованого водопостачання та водовідведення, послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем)

Статтею 10 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» визначено, що тарифи на комунальні послуги суб'єктів природних монополій повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих планованих витрат на їх виробництво з урахуванням планованого прибутку. Встановлення тарифів на комунальні послуги, нижчих за розмір економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, не допускається і може бути оскаржено в суді.

Також згідно з частиною третьою статті 32 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» тарифи на надання послуг з питного водопостачання розраховуються на підставі галузевих нормативів витрат і повинні повністю відшкодовувати експлуатаційні витрати та забезпечувати надійну роботу об'єктів централізованого питного водопостачання і водовідведення.

Разом з тим звертаємо увагу, що повноваження зі встановлення тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення в Україні розділені між НКРЕКП та органами місцевого самоврядування з урахуванням вимог пунктів 1.4, 1.5 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 307 (далі – Ліцензійні умови).

Відповідно до статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить, зокрема, встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на побутові, комунальні (крім тарифів на теплову енергію, централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, послуги з постачання гарячої води, які встановлюються НКРЕКП), транспортні та інші послуги, здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів.

Водночас, статтею 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що до повноважень органів місцевого самоврядування належать, зокрема, встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до Закону.

Таким чином, органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення підприємствам, що не підпадають під критерії регулювання НКРЕКП, визначені пунктом 1.4 Ліцензійних умов.

Отже, НКРЕКП не наділена повноваженнями щодо встановлення тарифів підприємству, яке надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у смт Саврань Одеської області. Встановлення тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення у зазначеному населеному пункті належить до повноважень Савранської селищної ради.

Член НКРЕКП

Р. Кайдаш